joforum71 2007. 11. 23. 19:43 Page 9

Szakírás és a tízéves *Közgazdász Fórum*

SOMAI JÓZSEF

A romániai magyar közgazdászok, általában a gazdasági területen munkálkodók és a szakterület írásgyakorlói, a magyar gazdasági szaknyelv használatakor a fogalomkeresés időzavarával és a szakszóhasználat helyességének bizonytalanságával küzdenek. A már négy évtizede megszüntetett magyar egyetem és a több mint ötvenéves időszakra visszanyúló magyar nyelvű közép- és felsőfokú szakoktatás hiánya ijesztően elszegényítette a gazdasági területen ügyködő szakértelmiségiek anyanyelvű szóhasználatát. Ez az állítás nem minden szakra és generációra egyformán igaz. De mindenképpen igaz azokra, akik román nyelven végezték a szakot és román környezetben dolgoztak. A kiutat ebből a szellemi nyomorúságból egy minden szintet és formát átfogó, önálló magyar oktatási rendszer keretében kidolgozott anyanyelv-politikára támaszkodó, minden szakterületet átölelő stratégia tudná nyújtani. Ilyen stratégia viszont nem létezik.

Az anyanyelv-politika stratégiájának teljesítése elképzelhetetlen a szakterületek teljes skáláját magába foglaló önálló, magyar iskolai és egyetemi rendszer nélkül. A szaknyelv kialakulásának-kialakításának programja elválaszthatatlan része az oktatási rendszer programjának. A kérdésekre – Van-e átfogó anyanyelv-politika? Van-e anyanyelv-politikai stratégia? Van-e önálló magyar oktatási rendszer? – választ kellene előbb adnunk. Jelen dolgozat nem a legmegfelelőbb alkalom, ugyanis ez annál sokkal bonyolultabb, összetettebb kérdéskör.

Közgazdászként az első két kérdés megválaszolását átengedjük az anyanyelv ápolását vállaló, anyanyelvgondozó és -oktatással foglalkozó szakembereknek. A harmadik kérdésre a válasz sajnos ismeretes. Önálló magyar oktatási rendszer nem létezik, mert nincs a romániai magyar közösségnek önálló magyar anyanyelvű, minden szakterületet átfogó tudományegyeteme és főiskolai rendszere. Közművelődésünknek, közoktatásunknak, a tudományszervezésnek vannak intézményei, de azok képletesen szólva csak a „test”, azonban „feje”, felelős gazdája nincs, pedig fej nélkül, gazda nélkül csak egy szellemiség vagy irányítás nélküli porladó test marad. Aki ezt az állítást elfogadja, nem is kételkedhet az önrendelkezés mint létfeltételi tényező jogosságában.

Ha pedig tovább feszegetjük a húrt, és különösen ha a közgazdász szakmát tesszük elemzés tárgyává, még fájdalmasabb következtetésekre jutunk, de úgy gondolom, hogy tudatosodásunkért, tisztánlátásunkért a fájdalmat okozó helyzetértékelésünkkel is szembe kell néznünk, különben nem láthatjuk küzdelmünk igazi célját sem.

joforum71 2007. 11. 23. 19:43 Page 10

Egy önálló oktatási rendszer léte egy önálló magyar közösség létét feltételezi. Ezek után fel kell tenni a kérdést, hogy van-e önálló romániai magyar közösség. Hangsúlyozom: önálló. Ha egy önálló magyar közösség ismérvének az egész közösséget átfogó saját vezető struktúrája, a közösséget érintő kérdésekben önálló döntési hatásköre, önműködése szabályozásának felelőse, céljai eléréséhez szükséges stratégiája, fennmaradásához szükséges anyagi alapja, önálló magyar oktatási rendszere kell, hogy legyen, akkor minálunk nincs önálló magyar társadalom. Az autonómia kérdése ebben a nézetben tehát nem politikai kérdés, bár lehet politikai vita tárgya, hanem valójában létkérdés. Az intézményfejlesztés, intézményi feladatok, intézményi lehetőségek távlatilag ennek az állapotnak a fogdájában vannak, pedig ilyen lesújtó következtetések mellett is a megmaradás kérdése megoldásra kötelez, ami viszont jelenleg nem lehet más, mint a teljes civil társadalom felé fordulás, kihasználva az intézményépítés minden lehetőségét, tudva és látva azt, hogy a hatalomban való részvételhez fűzött remények lassan elszállnak.

Nem kell minduntalan feltalálni a spanyolviaszt vagy elővenni a már lerágott csontokat, de mégis el kell mondani, hogy az oktatási-képzési intézményépítés tervezését, az oktatás-szaknyelv, tudományművelés-szaknyelv fejlesztését és beépítését a minden szintű oktatásba nyelvünk állapotának, használatának és fejlődésének sarkalatos kérdése. Ezek a viszonyok döntően hatnak a tudományosságra, általában a képzésre, de a szakoktatásra, közlésre, szakújságírásra vagy a jelenségek fogalmainak pontos szakmai, írásos vagy szóbeli megértésére és meghatározására is.

Az oktatási intézményfejlesztési lehetőségek tekintetében ezekből a kérdésekből kellene kiindulni. Vegyük ezeket a kategóriákat külön-külön.

Az önálló oktatási rendszer létrehozása, amely általában az anyanyelv, a mi esetünkben konkrétan a szaknyelv kialakításának is elsőrendű melegágya, Romániában rövid időn belül elképzelhetetlen. A jelenlegi tanügyi törvény (és a készülő is, amely elmondások alapján ay eddiginél is rosszabb) az oktatási rendszert majdnem teljes egészében az országos, többségi nyelv típusú állami kötelék jármában tartja. Ilyen helyzetben a civil szféra intézményeire hárulna ez a feladat, amelyek viszont hatásköri gondok miatt alig tudnak beavatkozni, hatni, tervezni, és még kevésbé felügyelni.

A 89-es fordulat jelentős változást hozott általában a szaknyelv használatában a magyar nyelvű konferenciák, szimpóziumok, szakmai rendezvények és az ezekhez kötődő kiadványok gyakoriságával, amelyek közül az EME, EMT, RMGE, EMKE és mások tudományos és művelődési, ma már naponta, hetente szervezett rendezvényei, de az RMKT rendezvényei, szaktanfolyamai és tematikus vándortalálkozói is előrelépést jelentenek különösen azoknak a szakembereknek, akik csak román nyelven tanulhatták valamikor a szakmát.

joforum71 2007. 11. 23. 19:44 Page 11

Az ez előtti időszak tönkretette magát a szakmát is és a szaknyelvet is, s akkor derült ki igazából, hogy mekkora a közgazdászokat érintő nagy tudásszakadék. Negyvenéves szellemi nyomor nehezedett a szakmára. A romániai magyar közgazdászok középgenerációja az anyanyelvet teljes értékkel ma sem igen tudja használni a szakmában, mert hiányos a magyar szakmai szókincsük. Nem mernek magyar nyelven írni, s aki mégis ír, az keservesen küszködik. Észrevétlenül szakmai kisebbségi érzés uralkodik el ezeknek a közgazdászoknak a tudatában. Gyökeresen meg kellett változtatni a közgazdász munka technológiáját, így a tanulás technológiáját is, mert a tervteljesítés mechanikus végrehajtója helyett a piacgazdaság részéről igényelt, alkalmazkodóképes, fantáziadús, széleskörű szakmai tudással rendelkező szereplőre van szükség. A behozhatatlan lemaradáson csak enyhíteni lehet, gyorsan megoldani viszont nem, erre csak egy új generáció lesz képes. Ez nem jelenti a középgeneráció lebecsülését vagy elmarasztalását, mert valójában a zöme igen jól felkészült gazdaságtechnologiai szinten, s többségük igen előkelő szakmai pozícióban dolgozik, értékes ismeretekkel rendelkezik, de a hatalmas gyakorlati és szellemi tudásuk a magyar szaknyelv ismeretének hiányában alig használható a szakírásban.

A szaklapok, folyóiratok szerepe a szaknyelv kialakításában még alig teljesíti hivatását. Sajnos a szaklapok piaca nem működik eléggé prosperálóan, talán nincs is kialakult piaca a szakírásnak. Az eddig beindult magyar nyelvű gazdasági szaklapok közül csak a Székelyudvarhelyen kiadott *Pulzus* maradt fenn a 90-es években rövid ideig, tiszavirágként és nagy nehézségek árán, míg az ugyanolyan eséllyel induló szepsiszentgyörgyi *Piac és Pénz* című lap már nem bírta a szabadpiac anyagi-pénzügyi súlyát elviselni, s csak hónapokig élt.

Számtalan próbálkozást ismerünk a közgazdász szaknyelv fogalomtárának kimunkálására, s azt a nagy hiányt és igényt, mely az utóbbi évtizedek során megmutatkozott a még ma is igen nagy számban csak román nyelven tanuló közgazdászok számára, alig pótolhatta az elmúlt években megjelentetett igen kis számú szóhasználati fogalomtár, mert nyomorog az a nyelv, amelyiknek a felsőoktatási gyökere hiányzik. Nem létezhet tudományosság, tankönyvírás, szaksajtó, szakoktatás, szép magyar beszéd az egyetemi szinten pontosan kimunkált szaknyelv nélkül. Nem lehet, mert spontán „kitermelődik" az elméleti szakembergárda teljes hiánya, elmarad az elméleti műhelymunka, a kutatás mint a szellemiség magasiskolája, még akkor is, ha kis részben megoldást jelent a 2000-től beindult közép- és felsőfokú magyar gazdasági szakképzés.

Szerintem időszerű az a kérdés, hogy kinek van joga mindezt elvenni bármely közösségtől, szellemi nyomorban tartani azt, azért, mert eltűnik, elvész, lassan felszívódik az a közösség, amelyik nem képes, vagy amelyiket nem engedik, hogy saját sorsát igaz-

joforum71 2007. 11. 23. 19:44 Page 12

gassa. Szellemi szegénységtengerré válik az a gazdasági kultúra, amelyik mind középiskolai, mind felsőfokú szakoktatási szinten nyomorog.

Éveken át foglalkoztatták ezek a kérdések Társaságunkat (az RMKT-t), azok vezetőit, akik tíz évvel ezelőtt megcélozták egy romániai magyar gazdasági sajtótermék beindítását. Igen szerény kezdeményezésünk 1998 januárjában egy négyoldalas *Hírlevél*lel kezdődött, melynek szándéka az volt, hogy a Társaságunk tagjainak, közgazdászoknak és gazdasági szakembereknek híreket és szakmai információkat szolgáltasson.

Közben a tájékoztató írások mellett a konkrét szakmai tárgyú írások terének a növelésére kényszerültünk, hogy helyet tudjunk biztosítani olyan közgazdászok írásai számára, akik közérdekű szakmai véleményt vagy kutatásaik eredményét óhajtották a lap hasábjain közzétenni. Úgy hittük, hogy ezzel hozzájárulhatunk – és ez a hiedelmünk talán valóra is vált – közgazdászaink, gazdasági kérdésekben érdekelt szakembereink pontosabb tájékoztatásához, s talán a hazai közgazdaságtan fejlesztéséhez is.

Visszatérve, *Hírlevel*ünk, az 1999/II. évfolyam 4. számával kezdődően, *Közgazdász Fórum* néven jelenik meg, immár 16 oldallal, így szakmai és tudományos írásoknak bővebben tudott helyet biztosítani. 2000 szeptemberében lapunk – Társaságunk tízéves jubileumi, 80 oldalas különkiadása alkalmából – megkapta a mai külső és belső formáját, és attól kezdve 24 oldallal jelent meg még két éven át számos tartalmas tanulmánnyal. Fórumunk 2002 januárjától kéthavonta jelenik meg 28–34 oldalon, ezt követően valóra vált régebbi szándékunk, hogy rendszeres havi megjelenést érjünk el, ami 2005 júniusától sikerült is.

Amatőr színvonalú kezdet volt, mert kezdők voltunk, és semmilyen strukturált gazdasági szakírás erdélyi hagyománya nem állt mögöttünk, csupán a már említett megbukott kísérletek. Az *Erdélyi Gazda* hagyománya ugyan nagy, vagy előzménynek tekinthetjük a két világháború közötti *Szövetkezés*t is, azonban ezek a szakírás sajátos és nem általános modelljei.

Lapunk is csak egy szegmense a gazdasági szakírásnak, mert inkább gazdasági tudománykutatás, tudományfejlesztés vagy gazdasági elméleteket népszerűsítő szerepet tölt be, de nem tapad kellőképpen a gazdaság pulzusára, egyfelől mert nincs hozzá szellemi és technikai szakapparátusa, másfelől talán, mert ahhoz, hogy a gazdaság pulzusát tükrözzed, az egy másik műfaja a szakírásnak. Tehát lapunk nem került be a tulajdonképpeni sajtópiacra, különösen a médiavállalkozásba. Ez egy dotált támogatott lap. Emígy felvetődik a kérdés, hogy egy ilyen lap meddig maradhat fenn egy ilyen státusban. A válasz az, hogy amíg dotációban részesül. Témaköre tehát a szakírásnak csak egy szűkebb sávját fedi le, alacsony példányszámmal (600–700), s nem a nagyközönség, hanem csupán a szakma-

joforum71 2007. 11. 23. 19:44 Page 13

beliek számára jelent érdeklődést. Nem önfenntartó, háttere az RMKT gazdasági-pénzügyi ereje, legerősebb anyagi források a pályázások, szponzorizálás és a tagsági díjak egy részének a ráfordítása.

Az üzleti alapú szakírás esetében a dotáció vagy a kitartó helyébe beléphet a piac, elsősorban mint forrás, a reklámpiac. Ez egy teljesen új orientáció, amely a megmaradásnak biztosabb útja, de még a szabadság és függetlenség gazdasági biztonságát is jelentheti. Reklámunk tíz év alatt egy sem volt, a lap tulajdonosa, az RMKT dönthet egy egészen új kiadási koncepcióról, a B+ kategóriával a tarsolyában, elméletileg akár el is adhatja, ha kap rá vevőt. Bár karakterénél fogva, mint tudományterjesztő és népszerűsítő, erre rászolgál, azonban tízéves elfogadható eredményesség után jöhetne egy hibridizációs időszak, amikor még működhet részben a dotációs modell, és részben a vállalkozási modell is érvényesülhet. Ehhez fel kell nőjön szakmailag, anyagilag, szervezettségileg a kiadói és szerkesztői szerep is.

Egy kis önbizalommal talán tíz év távlatából, és abból a tényből kiindulva, hogy a folyóiratunk elnyerte a Nemzeti Kutatási Központ B+ minősítését (legnagyobb minősítés az erdélyi magyar szaklapok között), a hátunk mögött hagyott eddigi munkánkat értékelve, legalább hagyományteremtési kísérletnek mindenképpen elfogadhatjuk.

Ezzel a minősítéssel a tarsolyunkban, minden nehézség és sok hiátus mellett ma már bátorkodunk kijelenteni, hogy a X. évfolyamát lezáró Fórum, kezdeti elvárásainkhoz viszonyítva, többé-kevésbé teljesítette feladatát.

Fórumunk életében szintén fontos a múlt év kezdetétől történt megújulás, mely szerint a folyóirat a Romániai Magyar Közgazdász Társaság és a Babeș–Bolyai Tudományegyetem Közgazdaság- és Gazdálkodástudományi Kara magyar vonalának közös közlönye lett. Előtte is négy kolozsvári egyetemi oktató volt a szerkesztőbizottságunk tagja, mégpedig Kerekes Jenő nyugdíjas egyetemi tanár, Vincze Mária professzor, Péter György professzor és Juhász Mónika Anetta doktorandusz, a múlt év januári számmal kezdődően pedig szerkesztőbizottságunk kiegészült Nagy Ágnessel, szintén a kolozsvári egyetem oktatójával, akinek még az anyagi gondoskodását is élvezi a lap. Fórumunk számára megtiszteltetésnek tekintjük, hogy Török Ádám, a Magyar Tudományos Akadémia tagja, illetve Csanádi András, a Magyar Tudományos Akadémia munkatársa szintén szerkesztőbizottságunk tagjai.

A tudományos és tudományterjesztő dolgozatok mellett más közérdekű ismertetőket, recenziókat és európai uniós tájékoztatásokat is közzéteszünk a gazdaság iránt érdeklődők számára, ugyanakkor Társaságunk életéről, valamint az egyetemi életről is tájékoztatjuk tagjainkat, az oktatókat, illetve a diákokat.

joforum71 2007. 11. 23. 19:44 Page 14

Tehát ma a *Közgazdász Fórum* X. évfolyamának évenkénti 12 számával összesen a 71. számánál tart. A rendszeres megjelenés keretében 2003 nyara óta nyolc különszámot is sikerült kiadnunk, amelyből öt szám egy-egy tudományos konferencia előadásait tartalmazza.

Fontosnak tekintettük azoknak a neves személyiségeknek a bemutatását, akik hozzájárultak az erdélyi magyar gazdasági gondolkodáshoz. Rendszeresen közöltük a Társaságunk, a RIF és a KGK szakmai ifjúsági szervezetek minden fontosabb rendezvényét, eseményét, RMKT-híreket, pályázási lehetőségeket, új könyveket, de azokról a tanulságos szakmai rendezvényekről is tájékoztattunk, amelyeken közgazdászaink meghívottként vettek részt. Bemutattunk tizenhét vállalkozásfejlesztő központot az életképesebb kapcsolatrendszer megteremtése és fenntartása érdekében. Mementó jelzéssel közöltük az olyan múltbeli történéseket, nagy személyiségek évfordulóinak vagy jelenségeknek a felidézését, amelyek tanulságul szolgálnak a ma közgazdász-generációjának.

A lap profilját megtartottuk: tudományos és szakmai tanulmányok foglalják el a lap zömét, ugyanakkor folytattuk a beindított sorozatokat, amelyeket még új rovatokkal szeretnénk kiegészíteni. Megjelenésének anyagi fedezete, bár szerény körülmények között, mindeddig biztosított volt, megjelenését támogatta tagjaink előfizetése, a magyar Nemzeti Kulturális Alap és az Illyés Közalapítvány tudományos gazdasági szekciója, a Communitas Alapítvány, valamint a Román Nemzeti Bank.

Az utóbbi években ma már havonta megjelenő lapunk, a *Közgazdász Fórum*, kutatásintegráló szerepet játszott, s láthatóan élénkült a Társaságunk tevékenysége keretében a kutatási munka. A jövőben is maradunk annak a kitűzött szándéknak a hívei, hogy a *Közgazdász Fórum* célja az erdélyi magyar közgazdász társadalom, a vállalkozói réteg, valamint a gazdasági kérdések iránt érdeklődők szakmai, tudományos és tudománynépszerűsítő sajtóorgánuma legyen. Közlési teret biztosít a gazdasági jellegű tevékenységek, események, rendezvények gyors, tárgyilagos tájékoztatásának, szakembereink szaktanulmányainak megjelentetésének, az európai integráció és regionális együttműködési eszmék terjesztésének, a demokrácia és piacgazdaság elvei szellemében. Valljuk, hogy mint egyedüli romániai magyar gazdasági szaklapot a közgazdász-társadalmunk és a gazdasági kérdések iránt érdeklődők igénylik, és képesek fenntartani azt.

Lapunk hasábjain eddig 308 tudományos jellegű írás jelent meg, amelyek különböző fokú kutatói munka eredményei. Prioritásaink közé tartozott a közgazdasági gondolkodás terén fontos szerepet játszó erdélyi személyiségek ismertetése, továbbá olyan időszerű, alapfontosságú gazdasági kérdések, mint a szövetkezeti mozgalom, a gazdasági szakoktatás története, jelene és jövője, helyzete és lehetőségei, a bankrendszer és monetáris poli-

joforum71 2007. 11. 23. 19:44 Page 15

tikák, pénzügyek, a gazdasági régiók, gazdaság és erkölcs, az európai integráció, az euró és hatása, környezetgazdálkodás, a kistérségek elemzése, illetve más közérdekű gazdasági-pénzügyi anyagok.

A fő témaköröket a főszerkesztő a szerkesztőbizottság egyetértésével tudatosan ösztönözte. Ilyen volt a középiskolai szakoktatás kérdése, mert úgy véltük, hogy hírneves szakiskoláinknak még a híre is a múltba vész, ha nem beszélünk róla. Sikerült az erdélyi magyar nyelvű pénzügyi-kereskedelmi-gazdasági szakközépiskolák történetét is városonként megörökíteni, főleg az ifjabb generáció számára, amely csupán hallásból tudhatja, hogy valamikor híres önálló magyar középiskolák biztosították a szakmailag erős gazdasági-pénzügyi szakemberek képzését. Sikerült lapunkban bemutatni az erdélyi magyar nyelvű közgazdasági felsőfokú oktatást a múlt századtól napjainkig. Ezekből az írásokból kitűnnek ennek az oktatásnak a XX. századi viszontagságai, továbbá az a tény, hogy a magyar nyelvű felsőoktatást ért kedvezőtlen történelmi változások olyan akadályokat jelentettek kisebbségbe jutott magyar közösségünk számára, melyek akadályozták a közösségünk létszámával arányos gazdasági-pénzügyi értelmiségi gárda kiépítését.

Kiemelten foglalkoztunk a szövetkezeti mozgalom néhai gazdaságépítő szerepvállalásának feltárásával, hogy figyelmeztessünk egy új, a kisközösségek megerősödését szolgáló gazdasági lehetőségre, azzal a szándékkal, hogy a szövetkezeti mozgalom valamikori virágzásának szakszerű kutatáson alapuló kitárulkoztatása példaértékű, amit majd esetleg követhet a tudatosítás, oktatás, cselekvés. Nagyon fontos sorozatnak tekintjük a szövetkezetek történetével foglalkozó folyamatos közléseinket, amely egy szervezett kutatómunkához és a *Szövetkezetek Erdélyben és Európában* című kötetünk megjelenéséhez vezetett.

Előkelő helyre került lapunkban a gazdaság és erkölcs témaköre is, mert a szerzőkkel együtt mi is valljuk, hogy a neoliberalista elvek az emberiséget arra a nézetre juttatták, hogy a boldogság és előrehaladás mozgatója csakis a pénz, a tőke, a nyereség, míg szerintük és szerintünk is az emberiség a haladást a szellemnek, az értelemnek, az észnek, az erkölcsnek köszönheti.

Amikor szerencsésen indított sorozattal bemutattuk olyan egykori neves személyiségek hozzájárulását a gazdaságtudományokhoz, akiket sem a közgazdászaink, sem a szélesebb közönség nem ismertek, hézagpótló szolgálatot tettünk a tudománytörténetnek, különösen azzal, hogy *Az erdélyi magyar gazdasági gondolkodás múltjából* című két kötet megjelentetése gerjesztésével erre az ismeretlen területre tereltük a gazdasági kutatásokat.

Lapunkban az ifjúsági szervezetünk (RIF) minden fontosabb eseményét, progjamját, szervezeti működését ismertette. Jelentősnek tekintjük, hogy sikerült 1999 januárjától fo-

joforum71 2007. 11. 23. 19:44 Page 16

lyamatosan, kilenc éve megszakítás nélkül közölni Pásztor Csaba feldolgozásában az *Újdonságok a gazdasági és pénzügyi jogszabályozásban* című, a szakma területén igen népszerű összefoglalóit a legújabb törvénykezésekről, a legidőszerűbb rendelkezéseket, a friss törvények indexét és rövid tartalmát.

A gazdasági szaknyelv alakulására jelentős lépés volt, hogy 2003-ban beindultak a román–magyar gazdasági szakszótár elkészítésének munkálatai. Több mint 30 szakembert, főleg egyetemi tanárokat, de gyakorló közgazdászokat is bevont a szerkesztőbizottság a munkába, amelynek nyomán 2005 végén meg is jelent egy kb. 18 ezer gazdasági szakfogalmat tartalmazó szakszótár, mely igen pozitív fogadtatásra talált. Jelenleg a kb. ugyanakkora magyar–román gazdasági szakszótár kiadásával együtt járó munkálatoknak is a végső simítások fázisában vagyunk. Tervünk szerint két-három hónapos kitartó munka után megjelenhet ez a szakszótár is. Reméljük, hogy a két szótárban regisztrált szakkifejezések használata hozzájárul a gazdasági ismeretek könnyebb kutatásához, a gazdasági szakoktatáshoz szükséges magyar nyelvű gazdasági fogalomtár megismeréséhez és a szakírás korrektebb nyelvi műveléséhez.

Lapunkat eszköznek tekintjük, elsősorban közgazdászaink, de a gazdasági kérdések iránt érdeklődők gazdasági kultúrájának emelése érdekében, valamint a fiatal kutatók számára lehetőséget teremtünk dolgozataik közlésére. Másfelől a lapra szánt munkát és anyagi ráfordítást hivatásnak tekintjük.

Szerkesztőségünknek akadémiai kül- és szaktestületi és tagok, egyetemi tanárok, kutatók, doktoranduszok, gyakorló szakemberek küldik megjelenésre anyagaikat. A lap profilját a tudományos és a gyakorlati szakmai élettel foglalkozó tanulmányok teszik tartalmassá.

Szándékunk, hogy a Fórum az erdélyi magyar közgazdász társadalom, a vállalkozói réteg, valamint a gazdasági kérdések iránt érdeklődők szakmai és tudományos sajtóorgánuma legyen. A demokrácia és piacgazdaság elveinek a szellemében közlési teret akarunk biztosítani a gazdasági jellegű tevékenységek, események, rendezvények gyors, tárgyilagos tájékoztatására, szakembereink szaktanulmányainak megjelentetésére, az európai integráció és regionális együttműködés eszméjének terjesztésére. Meggyőződésünk, hogy mint egyedüli romániai magyar szaklapot, a közgazdász-társadalmunk és a gazdasági kérdések iránt érdeklődők igénylik, és fenntartására is képesek.

Mindezek mellett az országos akkreditációs bizottság még azt is értékelte, hogy a Fórumban az utolsó három évben 28 külföldi egyetemi tanár, diplomata, gazdasági szakember, doktorandusz és kutató közölt tanulmányokat, 40 külföldi intézményhez jut el a Fórum, 10 külföldi szaklappal van cserekiadványunk, tíz éven keresztül folyama-

joforum71 2007. 11. 23. 19:44 Page 17

tos volt a megjelenésünk, a Fórum tanulmányainak román-angol kivonata van, és a szerkesztőbizottságban külföldi személyiségek is részt vesznek.

Bátorkodunk kijelenteni, hogy az utóbbi öt évben – amelyben a *Közgazdász Fórum* szellemi integráló szerepet játszott – lapunk számról számra történő fokozatos gazdagodásával párhuzamosan láthatóan élénkült Társaságunk szellemi élete is. Az utóbbi években ma már havonta megjelenő lapunk, a *Közgazdász Fórum*, kutatásintegráló szerepet játszott, s észrevehetően fellendült Társaságunk tevékenysége keretében a kutatási munka. Ezen a területen határozott előrelépést tettünk: szaklapunk tartalmi gazdagodásának és a megjelent anyagok minőségének javulása tapasztalható, a Fórum köré szerveződött kutatói munka eredményeként pedig új könyveket adtunk ki, szótárat készítettünk, kutatócsoportot hoztunk létre. Türelmes, nyolcéves munkával eljutottunk oda, hogy ma már lapunknak kb. 80%-át szaktanulmányok foglalják el.

A hazai magyar gazdasági kutatás, modern oktatási módszerek, szakmai anyanyelvű elitképzés, korszerű tananyag, publikációs lehetőségek nem jelentősek. Ez a válasz arra a kérdésre, hogy miért nincs gazdasági stratégiája a romániai magyar közgazdászoknak.

A Társaság tevékenységét leginkább a felgyorsult világ, a felgyorsult információcsere befolyásolja. A tudásszerzés területén tehát újra kell gondolni magát a célt is, meg kell teremteni a szakmában a tudástársadalom feltételeihez szükséges feltételeket, melynek alaptétele a folyamatos tudásszerzés.

A folyamatos képzés a gazdasági szakember számára a következő indokok miatt várható el: (1) a gazdasági törvénykezés állandó változása; (2) új ismeretek, információk állandó megjelenése; (3) a külföld szakmai színvonalának előrehaladottabb állapota; (4) az elektronikus hírszolgálat mérhetetlen megújuló tudásanyagot tár a közgazdász társadalom elé. Ez a négy indok az élethossziglani tanulás kötelezettségét ruházza a közgazdászra, hogy a legfrissebb ismeretanyagot képes legyen alkalmazni a jelenkori gazdaságra. Ebben rejlik Társaságunk és lapunk társadalmi célkitűzése is.

Az 1990 előtti igen szerény tudományos publikációk minőségének és nagyságrendjének talán a legsúlyosabb oka, amely nemcsak a magyar közgazdászokat, de az egész romániai társadalmat érintette s nagymértékben gátolta a tudományos élet kibontakozását Romániában a második világháború után, az volt, hogy gazdasági, gazdaságpolitikai téren a saját vélemény kifejtése egyszerűen tilos volt. Az 1989. decemberi események után gyökeres változásoknak lehettünk tanúi társadalmi, gazdasági és politikai téren egyaránt. A tudományok művelői új helyzet, új feladatok elé kerültek, egyben új lehetőségek nyíltak számukra. Megszűnt a több évtizedes szellemi és földrajzi elzárkózottság. Felszabadultak a hatalom által rájuk kényszerített egyoldalú világnézeti gondolkodás terhe alól.

joforum71 2007. 11. 23. 19:44 Page 18

A tudomány valamennyi ágazatában tevékenykedő szakemberek közül, a változtatás szükségessége vitathatatlanul a legnagyobb mértékben a közgazdászokat érintette, hiszen a központi utasításon alapuló szocialista tervgazdálkodás helyébe a visszaállított magántulajdonon alapuló piacgazdálkodás lépett. Mindez gyökeres változást követelt a közgazdaság-tudományok művelőinek gondolkodásában.

Ezt a könnyűnek egyáltalán nem mondható feladatot természetesen nem lehetett megoldani egyik napról a másikra. Időre volt szükség és megfelelő intézményi keretre. Ilyen intézményi keret azonban nem állt az erdélyi magyarság rendelkezésére. Ennek hiányában ezt a feladatot felvállalta az 1990 augusztusában kolozsvári székhellyel megalakult Romániai Magyar Közgazdász Társaság, amely röviddel megalakulása után testvérszervezete, a Magyar Közgazdasági Társaság, valamint a Budapesti Közgazdaságtudományi Egyetem hathatós segítségével, Erdély négy központjában, Nagyváradon, Kolozsváron, Marosvásárhelyen és Székelyudvarhelyen, tizenhat előadásból álló, igen értékes előadássorozatot szervezett, amelyen rangos magyarországi előadók a piacgazdaságról, a piacgazdaságra történő áttérés időszerű kérdéseiről beszéltek, főleg közgazdászokból álló nagyszámú hallgatóság előtt. Az említett előadásokon s a következő évek során az RMKT rendezésében folyamatosan sorra került, nagy tekintélynek örvendő előadók által tartott előadásokon, valamint az MKT, a BKE, a Budapesten működő Európai Bankárképző Rt. rendezvényein való részvétel lehetősége értékes hozzájárulást jelentett elméleti és gyakorlati téren tevékenykedő közgazdászaink szükséges átképzéséhez, s egyben az erdélyi magyar tudományos tevékenység újraindulásához is. Itt kell megemlítenem, hogy az RMKT által támogatott tevékenységek, illetve tudományos kutatómunka között kiemelkedő jelentőségű a már ötéves múlttal rendelkező *Közgazdász Fórum*, amely jelenleg az egyedüli, magyar nyelven rendszeres időközökben (ma már havonként) megjelenő közgazdasági szakfolyóirat Romániában, s amely már bizonyos fokú elismerésnek örvend határon innen és határon túl egyaránt.

A fentiekben vázolt előzmények, melyek jelentős mértékben gátolták a közgazdaság-tudomány területén az alkotó-kutatómunka fejlődését Erdélyben, továbbra is fenntartja véleményünket, miszerint az 1990 és 2001 közötti időszakban ezen a területen végzett magyar nyelvű tudományos kutatómunkát szerénynek kell tekintenünk, de nem szabad lebecsülnünk az elért eredményeket sem. A kezdeti elbizonytalanodás, helyben topogás után ugyanis egyre lendületesebb tevékenységnek lehettünk tanúi. Ezt bizonyítja nemcsak a nyomtatásban megjelent tanulmányok száma, de azok minősége is, hiszen nem egy erdélyi szerző tanulmánya jelent meg számtalan rangos külföldi szakfolyóiratban is. Egy másik, egyáltalán nem lebecsülendő jelenség, amelyet, főleg a jövőt illetően, rendkívül biztatónak tekinthe-

joforum71 2007. 11. 23. 19:44 Page 19

tünk, az, hogy a közgazdaság-tudományi tanulmányok szerzői sorában egyre nagyobb számban vannak jelen frissen végzett, fiatal közgazdások. Így például a 2007-es Fórumunkban a 35 éven aluliak dolgozatainak száma 41,3%. Egyre bővülő tevékenységük során az erdélyi magyar fiatal közgazdászok kutatásaikat kiterjesztették a közgazdaság-tudományok, úgymond, valamennyi területére, felkarolták a közgazdaságtan elméleti és alkalmazott ágazatait egyaránt: a mikro- és makrogazdaságtant, nemzetközi közgazdaságtant, összehasonlító közgazdaságtant. Számos tanulmányban foglalkoztak a piacgazdaságra való átmenet kérdéseivel, a privatizáció, a felzárkózás, az integráció, az infláció, a foglalkoztatás és a munkanélküliség kérdéseivel, a mezőgazdaság időszerű problémáival az átmenet időszakában, vidék- és területfejlesztéssel, gazdasági régiók, kistérségek kérdéseivel, a környezetvédelem gazdasági problémáival. Nem egy tanulmányban elmélyült elemzéseket találunk a vezetéstudomány, a vállalat-gazdaságtan, marketing, minőségbiztosítás, pénz- és bankügyekkel kapcsolatos kérdésekről. Felsorolásunk nem lenne teljes, ha kihagynánk az Erdély gazdaságtörténetét tárgyaló, az erdélyi magyar gazdasági gondolkodás múltjával foglalkozó tanulmányokat, amelyeket neves történészeinkkel való értékes együttműködés eredményeinek tekinthetünk.

A közgazdász vándorgyűlések, az RMKT Ifjúsági Frakciója és a KMDSZ Közgazdasági Klubja szervezésében tartott tudományos értekezések mind a kutatói munka irányába terelték a fiatal közgazdászokat. Ezek számunkra igen biztató jelek, s egyben garancia arra, hogy már a közeljövőben jelentős előrelépés fog bekövetkezni az erdélyi magyar közgazdaság-tudományi kutatások terén.

A lap menedzsmentje is főleg az ifjabb korosztály birtokába került. Azt az összetett munkát, amely egy lap megjelenését jelenti, kezdve a szerzőtől, a szakmai ellenőrzésen, előszerkesztésen, olvasólektoráláson, technikai szerkesztésen, nyomtatáson és terjesztésen keresztül, a zömében fiatal gárda (a főszerkesztő az egyedüli kivétel), rugalmasan képes volt egybehangolni. Alakul, szokik, tanul egy új generáció. És ez jó. Ez mindannyiunknak jó. Lapunk erre is jó.

joforum71 2007. 11. 23. 19:44 Page 20